

Research Article / Araştırma Makalesi

Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine Başvuran Adli Vakaların Değerlendirilmesi

Evaluation of Forensic Cases Admitted to Child and Adolescent Psychiatry Clinic

¹Erdoğan Öz, ²Mehmet Emin Parlak, ³Osman Küçükkelepçe, ⁴Yaşar Kapıcı, ⁵Umut Baltacı

¹Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü, Aile Hekimliği, Adıyaman, Türkiye

²Adıyaman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Adıyaman, Türkiye

³Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı, Adıyaman, Türkiye

⁴Kahta Devlet Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Adıyaman, Türkiye

⁵Kahta Devlet Hastanesi, Çocuk Psikiyatri Kliniği, Adıyaman, Türkiye

Özet: Adli makamlarca çocuk ve ergen psikiyatri polikliniğine yönlendirilen mağdur veya suça sürüklenmiş çocuklara verilen bilirkişi raporlarının incelenmesi amaçlanmıştır. 2021 ve 2022 yılları arasında Kahta Devlet Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine başvuran tüm adli olgulara ait veriler, dosyalar taranarak retrospektif olarak incelenmiştir. Polikliniğe başvuran 47 çocuktan, başvuru sebebine ulaşılabilen 46 çocuğun tamamı suç işlediği iddiasıyla adli mercilerce hastaneye yönlendirilen çocuklardı. Çocukların içinde herhangi bir suç mağduru olan çocuk yoktu. Suça sürüklenmiş çocukların %80,9 'u erkekti. Çocukların işlediği iddia edilen mala zarar verme suçu ile cana zarar verme suçları karşılaştırıldığında cinsiyet, yaşanan yer, eğitim, yaş ve kardeş sayısı açısından istatistiksel bir fark tespit edilmemiştir. İlaç kullanma bilgisine ulaşılabilen 43 çocuğun hiçbirisi herhangi bir ilaç kullanmıyordu. Çalışmamız, eğitim seviyesi, cinsiyet, yaş, aile yapısı farkı olmaksızın tüm çocukların suça sürüklenmesinin mümkün olabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk suçları, çocuk istismarı, adli psikiyatri, çocuk psikiyatrisi.

Abstract: It is aimed to analyze the expert reports given to the victims or delinquent children referred to the child and adolescent psychiatry outpatient clinic by the judicial authorities. The data and files of all forensic cases admitted to the Kahta State Hospital, Child and Adolescent Psychiatry Clinic between 2021 and 2022 were reviewed retrospectively. Of the 47 children who were admitted to the clinic, all 46 children whose reason for application could be reached were children who were referred to the hospital by the judicial authorities on the charge of committing a crime. There were no children who were victims of any crime among the children. 80.9% of the children dragged into crime were boys. No statistical difference was found in terms of gender, place of residence, education, age, and a number of siblings when the crimes of allegedly committing damage to property and harming lives were compared. None of the 43 children whose drug use information was available were not using any drug. Our study has shown that all children can be dragged into crime, regardless of education level, gender, age, or family structure.

Keywords: Juvenile delinquency, Child abuse, Forensic psychiatry, Child psychiatry.

ORCID ID of the authors: EÖ. [0000-0002-6785-6896](https://orcid.org/0000-0002-6785-6896), MEP. [0000-0002-9703-7947](https://orcid.org/0000-0002-9703-7947), OK. [0000-0002-7138-692X](https://orcid.org/0000-0002-7138-692X), YK. [0000-0002-9248-9426](https://orcid.org/0000-0002-9248-9426), UM. [0000-0002-1562-1673](https://orcid.org/0000-0002-1562-1673)

Received 07.03.2023

Accepted 16.06.2023

Online published 16.06.2023

Correspondence: Osman KÜÇÜKKELEPÇE- Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı, Adıyaman, Türkiye

e-mail: osmankkelepce@hotmail.com

1. Giriş

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çocuk ve ergenlerin dahil oldukları adli davalar günden güne artmaktadır. Çocuk ve ergenlerin maruz kaldığı veya suça sürüklenme sebebiyle karışıkları adli olgular bilirkişi görüşü alınmak üzere çocuk psikiyatrisi kliniklerine yönlendirilmektedir. Bu sebeple günümüzde adli psikiyatri değerlendirmesi hem hukuki hem de tıbbi açıdan hayati öneme sahiptir (1).

Fiziksel veya cinsel istismar mağduru olma, suça sürüklenme sebebiyle suç işleme veya suça karışma, velayet davaları, vasi tayin edilmesi, evlat edinme ve reşit olmadan evlenme gibi nedenler, çocuk ve ergenlerdeki en sık adli psikiyatri kliniklerine başvuru sebepleridir (2).

Türkiye’de çocuk ve ergenlerin işledikleri suç sebebiyle ceza sorumlulukları yaşlara göre üç kategoriye ayrılır. Çocuk, suç işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış ise herhangi bir cezai sorumluluğu bulunmaz. Eğer 12-15 yaş arasında ise işlediği suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı ve davranışlarını yönlendirme yetisine sahip olup olmadığı çocuk ve ergen psikiyatristi tarafından değerlendirilir. 16-18 yaş arasındaki çocukların işledikleri suçlarda cezalar indirimli olarak uygulanır (3).

Adli makamların talebiyle emniyet birimlerince Çocuk ve Ergen Psikiyatri Kliniğine getirilen çocukların Türk Ceza Kanunu (TCK)’nun 31/2. Maddesi kapsamında ceza sorumluluğunun olup olmadığı tespit edilir. Cinsel dokunulmazlık ve beden dokunulmazlığına karşı suçlarda ise TCK 102/3-a maddesi kapsamında mağdurun kendisini bedenen veya ruhen savunma yetisine sahip olup olmadığı ve beyanına itibar edilip edilemeyeceği belirlenir (1).

Ceza kanununa göre çocuk, 18 yaşında veya daha küçük yaştaki bireydir (4). Suça sürüklenen çocuk ise suç olan bir fiili işlediği iddiasıyla hakkında adli soruşturma veya kovuşturma başlatılan veya güvenlik tedbiri uygulanmasına karar verilen çocuktur (3).

Bu çalışmanın amacı, değerlendirme için adli makamlarca çocuk ve ergen psikiyatrisi

polikliniğine yönlendirilen mağdur veya suça sürüklenmiş çocuklara, verilen bilirkişi raporlarının incelenmesidir. İncelemede başvuru sebepleri, sosyodemografik değişkenler, çocukların zekâ düzeyleri, psikolojik durumları ve kullandıkları ilaçların irdelenmesi hedeflenmiştir.

2. Gereç ve Yöntem

Çalışma, Türkiye’nin güneydoğusunda bulunan Adıyaman’ın ilinin en büyük ilçesindeki Kahta Devlet Hastanesi’nde yapılmıştır. 2021 ve 2022 yılları arasında Kahta Devlet Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğinde değerlendirilmiş tüm adli olgulara ait veriler, dosyalar taranarak retrospektif olarak incelenmiştir. Bu olgulara ait yaş, cinsiyet, madde kullanım öyküsü, suç öyküsü, ailede psikiyatrik hastalık varlığı, aile yapısı, psikiyatrik muayene bulguları, zekâ düzeyi, adli olayın niteliği, mahkeme tarafından yöneltilen sorular taranmıştır. Araştırmaya dahil edilen 47 çocuk ve ergenin bazılarının verilerinin tamamına ulaşılamamış olup, bu durum bulgular kısmında belirtilmiştir.

2.1. İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analiz IBM SPSS Statistics 26.0 programı ile yapılmıştır. Tanımlayıcı özellikler sayı ve yüzde veya medyan, minimum ve maksimum ile gösterilmiştir. Bağımsız kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Ki-kare ve Fisher testi, normal dağılıma uymayan sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Tip 1 hata düzeyi <0,05 altında anlamlı kabul edilmiştir.

Tamamı 47 çocuk ve ergenden oluşan adli olgulara ait kimlik bilgileri veya adli olaya ilişkin yer zaman gibi veriler çalışmada kullanılmamıştır. Çalışma için Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan

Araştırmalar Etik Kurulundan 01.12.2022 tarihli 2022/14-36 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır.

Çalışma süresince Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun hareket edilmiştir.

3. Bulgular

Çalışmada yaşı tespit edilen 41 çocuğun en küçüğü 10, en büyüğü 18 yaşında idi. En az kardeş sayısına sahip çocuk iki kardeş, en çok kardeş sayısına sahip olan ise 11 kardeşti. Çocukların %80.9'u erkek, %19.1'i kızdı. Olguların %91.1'i ilçe merkezinde ikamet ederken, %8.9'u köyde ikamet etmekteydi. Eğitim durumu bilgisine ulaşılan 44 çocuğun tamamı okula devam ediyordu (%59.1'u ilköğretim, %40.9'u lise). Çocuk ve Ergen

Psikiyatri Polikliniğine başvuru sebebine ulaşılabilen 46 çocuğun tamamı suç işlediği iddiasıyla adli mercilerce hastaneye yönlendirilen çocuklardı. Başvuru sonucunda çocukların tamamına işledikleri iddia edilen suçların hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediği ile ilgili rapor düzenlenmişti. Çocukların içinde herhangi bir suç mağduru olan çocuk yoktu. İlaç kullanma bilgisine ulaşılabilen 43 çocuğun hiçbirisi herhangi bir ilaç kullanmıyordu (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmaya Dahil Edilen Çocukların Tanımlayıcı Özellikleri^a

		Medyan (min-maks)	
Yaş (n=41)		15 (10-18)	
Kardeş sayısı (n=45)		5 (2-11)	
		Sayı	Yüzde
Cinsiyet (n=47)	Erkek	38	80,9
	Kadın	9	19,1
Yaşadığı yer (n=45)	İlçe merkezi	41	91,1
	Köy	4	8,9
Eğitim (n=44)	İlköğretim	26	59,1
	Lise	18	40,9
Tanı (n=44)	Hırsızlık	23	52,3
	Kasten yaralama	15	34,1
	Yağma	3	6,8
	Kamu malına zarar verme	1	2,3
	Taksirle yaralama	1	2,3
	Diğer	1	2,3
Başvuru nedeni (n=46)	İşledikleri iddia edilen suçların hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yetenekleri	46	100,0
Sürekli kullandığı ilaç (n=43)	Yok	43	100,0

^aHasta dosyalarında eksik veriler vardır.

Çocukların işlediği iddia edilen mala zarar verme (yağma, kamu malına zarar verme, hırsızlık) suçu ile cana zarar verme (cinsel

istismar, taksirle yaralama, kasten yaralama) suçları karşılaştırıldığında cinsiyet, yaşanan yer, eğitim, yaş ve kardeş sayısı açısından istatistiksel bir fark tespit edilmemiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Tanıların Kişisel Özelliklere Göre Karşılaştırılması

	Mala zarar verme (yağma, kamu malına zarar verme, hırsızlık)		Cana zarar verme (cinsel istismar, taksirle yaralama, kasten yaralama)		P
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Cinsiyet					
Erkek	22	57,9	16	42,1	0,380
Kadın	5	83,3	1	16,7	
Yaşadığı yer					
İlçe merkezi	24	61,5	15	38,5	0,556
Köy	1	33,3	2	66,7	
Eğitim					
İlköğretim	16	64,0	9	36,0	0,988
Lise	10	58,8	7	41,2	
Yaş (medyan(min-maks))	15 (13-18)		15 (14-16)		0,290
Kardeş sayısı (medyan(min-maks))	6 (3-8)		5 (2-11)		0,386

^a Hasta dosyalarında eksik veriler vardır.

4. Tartışma

Çalışmamızda tüm çocuklar, işledikleri iddia edilen suçların hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin belirlenmesi amacıyla hastanenin çocuk ve ergen polikliniğine başvurmuştur. Hiçbir çocuk bir suçun mağduru olarak hastaneye başvurmamıştır. Bu durumun sebebi, adli mercilerin mağdur çocukların tamamını Adıyaman Merkezinde bulunan Çocuk İzlem Merkezine yönlendirmiş olmasıdır. Çocuk İzlem Merkezleri, suç mağduru çocukların ve ailelerinin yaşadıkları travmayı en aza indirecek şekilde dizayn edilmiş, uzman sağlık ekibiyle donatılmış yerlerdir. Bu merkezlerde hem adli hem de tıbbi süreç multidisipliner bir anlayışla koordineli şekilde yürütülür. Çocukların ifadesi ve muayeneleri psikolog eşliğinde farklı uzmanlarca gerçekleştirilir (5).

Ebeveyn denetiminin daha gevşek olması, arkadaşlarla daha çok vakit geçirilmesi, okul başarısının düşük olması, suç işlemeye olan yatkınlığı artırır. Bu sebeple kızların suç işleme eşikleri erkeklere göre daha yüksektir (6). Öfkenin dışa vurumundaki ve fiziksel agresyondaki fazlalık ve toplumda erkek cinsiyeti için belirlenen role bağlı olarak kızlara göre erkekler, daha fazla suça karışır (7). Bundan dolayı suça sürüklenen çocuklarla ilgili yapılan hemen her çalışmada erkeklerin suç işleme oranı kızlara oranla

belirgin şekilde yüksektir (8,9). Gümüştaş ve arkadaşları, 2014 yılında Adıyaman'da yaptıkları çalışmada suça sürüklenmiş çocukların % 93.8'inin erkek olduğunu belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda bu oran %80.9 ile daha düşüktür. Bu bulgular, erkeklere göre hâlâ düşük olmasına rağmen kız çocuklarında suç işleme oranlarının 7-8 yıllık süreçte artmış olabileceğini göstermektedir (10).

Gümüştaş ve arkadaşları, olguların % 63.9'unun ilköğretime, %15.3'ünün ise liseye devam ettiğini, %2.8'inin hiç okula gitmediğini, %12.5'inin ilköğretimden, %2.8'inin ise liseden terk olduğunu bildirmişlerdir. Bizim çalışmamızda 44 çocuğun tamamı okula gitmektedir (İlköğretime gitme oranı %59.1 ve liseye gitme oranı %40.9'dur) (10). Bu sonuçlar, eğitim seviyesinin artmış olmasının çocukların suça sürüklenmesini engelleyemediğini düşündürmektedir. Ancak eğitim seviyesinin suç oranını azaltmakta etkisiz olduğunu düşünmek yerine, verilen eğitimin kalitesinin düşük olduğunu varsaymak daha akıllıcadır. Çünkü literatürdeki birçok çalışma eğitim düzeyinin düşük olmasının suç oranını arttırdığını göstermektedir (6, 11, 12).

Gümüştaş ve arkadaşları, suçta sürüklenmiş çocukların %93.7'sinin şehir merkezinde yaşadıklarını ve en çok hırsızlık suçu iddiasıyla hastaneye getirildiklerini tespit etmişlerdir. Bizim çalışmamızda da benzer şekilde çocukların %91.1'i ilçe merkezinde yaşamaktadır ve en çok hırsızlık suçu iddiasıyla hastaneye yönlendirilmiştir (10). Literatürde de benzer şekilde suçta sürüklenmiş çocukların en çok şehir merkezinde yaşadığı belirtilmektedir. Ancak bu çocukların azımsanmayacak bir kısmının ailesi ekonomik ve diğer sebeplerden dolayı kırsal alandan şehir merkezlerine göç etmiştir (13). Bu sebeple çocukların fail veya mağdur olarak içinde yer aldıkları suçların kırsal ve merkezlerde ayrı ayrı ve detaylı incelenmesi gerekir. Sebep ve sonuca yönelik çalışmalar, kalıcı çözümlere ışık tutacaktır. Suçta sürüklenmiş çocuklarda en çok karşılaşılan suç bizim çalışmamızda da tespit edildiği gibi hırsızlıktır (14).

Ülkemizde çocuğa yönelik cinsel istismar sıklığı tam olarak bilinmemektedir. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2017 verilerine göre Emniyet Birimlerine başvuran çocukların %46.2'sini mağdur çocuklar oluşturmaktadır ve bu mağdur çocukların %13.5'ini cinsel suçta maruz kalmışlardır (1). Çocukların bir kısmı aynı anda hem mağdur

hem de suçta sürüklenmiş olabilir (14). Ancak bizim çalışmamızda suçta sürüklenen hiçbir çocukta aynı zamanda bir suç mağduriyeti tespit edilmemiştir.

Retrospektif olarak planlanması, dosyalardaki bazı verilerde eksiklik, olgu sayısının nispeten azlığı çalışmamızın kısıtlılığı olarak görülebilir. Ancak çalışmanın sosyoekonomik yapı ve kültürel çeşitlilik sebebiyle Türkiye'nin diğer bölgelerinden ayrılan bir Güneydoğu ilçesinin verilerini yansıtması önemlidir.

4. Sonuç

Mutlu toplum kriterlerinin belki de en önemlisi, çocukların fiziksel ve ruhsal iyilik halinin sağlanması ve kalıcı hale getirilmesidir. Bunu gerçekleştirebilmenin yolu ise onların fail veya mağdur olarak suçta karışmalarının engellenmesidir. Her kesimin iş birliğiyle başarı sağlanabilecek bu mücadelede mahremiyet, çözümü engelleyecek bir örtü değil, tam aksine belirli kurallara riayet edildiğinde çözümün en önemli anahtarı olacaktır. Çalışmamız, eğitim seviyesi, cinsiyet, yaş, aile yapısı farkı olmaksızın tüm çocukların suçta sürüklenmesinin mümkün olabileceğini göstermiştir.

KAYNAKLAR

1. Karadağ M. Bir üniversite hastanesi çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğinde değerlendirilen adli olguların sosyodemografik ve klinik özelliklerinin incelenmesi. *Dicle Tıp Dergisi* 2021;48:187-196.
2. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi* 2012;15:33-40.
3. Güler G. Suçta sürüklenen çocukların biyopsikososyal değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry-Special Topics* 2017;3:220-4.
4. Kılıçaslan F. Retrospective Review of Forensic Cases Referred to the Child and Adolescent Psychiatric Outpatient Clinic. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2022;19:44-51.
5. Aslan F, Erkol ZZ. Türkiye'de çocuk izlem merkezleri ve üniversite çocuk koruma uygulama ve araştırma merkezleri. *Çocuk İstismarı ve İhmal* 2021; 85-92:1.
6. Wong TM, Slotboom AM, Bijleveld CC. Risk factors for delinquency in adolescent and young adult females: A European review. *European Journal of Criminology* 2010;7:266-284.
7. Baxendale S, Cross D, Johnston R. A review of the evidence on the relationship between gender and adolescents' involvement in violent behavior. *Aggression and Violent Behavior* 2012;17:297-310.
8. Gökten ES. 2009-2011 yılları arasında bir devlet hastanesinde çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olgular. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 2011;18:105-16.
9. Göker Z, Hesapçioğlu ST, Sarp KS, ve ark. KTÜ Tıp fakültesi çocuk-ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniğine son iki yılda başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi* 2006;20:1-5.
10. Gümüştaş F, Yulaf Y, Gökçe S, ve ark. Adıyaman ilinde çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olguların bir yıllık geriye dönük incelenmesi. *Cukurova Medical Journal* 2014;39:280-289.
11. Şen S, Karbeyaz K, Toygar M, ve ark. Eskişehir'de suçta itilen çocukların

sosyodemografik değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2012;26:146-155.

12. Wang X, Blomberg TG, Li SD. Comparison of the educational deficiencies of delinquent and nondelinquent students. Evaluation review 2005;29:291-312.
13. Aslan Y. Suça sürüklenen çocuklarla ilgili yapılan yayınların incelenmesi. Anatolian Journal of Health Research 2021;2:79-86.
14. Bilginer Ç, Karadeniz S, Hızarcı S, ve ark. Suça sürüklenen çocukların adli psikiyatrik değerlendirme ve rapor sonuçları: İki yıllık retrospektif dosya taraması. Klinik Psikiyatri Dergisi 2021;24:217-227.

Etik Bilgiler

Etik Kurul Onayı: Çalışma Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar no: 2022/14-36, Tarih: 01.12.2022).

Onam: Bu çalışma için katılımcılardan sözlü onam alınmıştır.

Telif Hakkı Devir Formu: Tüm yazarlar tarafından Telif Hakkı Devir Formu imzalanmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Hakem değerlendirmesinden geçmiştir.

Yazar Katkı Oranları: Fikir/kavram: MEP, YK, UB
Tasarım: EÖ, OK, MEP Veri Toplama: MEP, YK, UB
Veri İşleme: EÖ, OK Analiz/Yorum: EÖ, OK, MEP
Literatür taraması: EÖ, MEP, UB, YK Yazma: EÖ, OK, MEP

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.